52 . Ocnița | Comuna: Oraș Ocnele Mari | Judeţ: Vâlcea | Punct: Dealul Cosota, Terasa VIII | Anul: 2022

Anul: 2022
Cod RAN: 168194.01
Perioade: Antichitate
Epoci: Antichitate, Epoca romană timpurie
Tipuri sit: descoperire izolată
Autori: Constantin Augustus Bărbulescu, Sorin Ilie Cociş, Andi Ioan Piţigoi, Aurora Peţan, Ion Gavrilă, Vasile Ovidiu Udrescu, Laurenţiu Mecu, Alexandru Nălbitoru, Claudiu Aurel Tulugea, Ion Tuţulescu
Instituții: Universitatea din Piteşti, Institutul de Arheologie şi Istoria Artei, Cluj-Napoca, Muzeul Judeţean Argeş, Piteşti, Universitatea de Vest, Timişoara, Institutul de Cercetări Socio-Umane Craiova, Universitatea din Piteşti, Muzeul Judeţean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, Muzeul Judeţean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, Muzeul Judeţean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, Muzeul Judeţean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea
Nr. autorizație: 11
Data autorizației: 2022-03-18

Raport de cercetare arheologică de la Ocnița, oraș Ocnele Mari, județul Vâlcea [Buridava], Punct: Dealul Cosota, Terasa VIII (situl Buridava delimitat la N de pârâul Sărat, la V de drumul comunal, la E şi S de Valea Bradului)

Raport

Situl dacic de epocă clasică de la Ocnița, județul Vâlcea identificată încă din ultimul sfert al secolului al XX-lea cu antica Buridava este considerată ca fiind una dintre cele mai importante așezări din arealul sud Carpatic. Campaniile arheologice din anii 2016-2021 au confirmat existența aici a unei necropole dacice[1].

Cercetările arheologice din această campanie au avut ca scop efectuarea unei prime săpături pe Terasa V, acolo unde Dumitru Berciu efectuase deja excavări în perioada 1979-1992[2]. Pornind de la scanarea LIDAR, de la informațiile culese din carnetele de săpătură și articolele publicate, am reușit să refacem planul cercetărilor de pe Terasa V (fig. 1).

Conform datelor culese, Terasa V era lipsită de locuințe, aici fiind cercetate, până la finele campaniei 1992, 126 de gropi, a căror funcționalitate era diversă, după cum se exprima profesorul Berciu: gropi menajere, gropi cu depuneri rituale sau morminte. Toate gropile au fost săpate în stânca locală și umplute pe parcursul nivelului II, cel mai bogat, ultimul nivel de locuire III, fiind destul de subțire și slab documentat[3]. În plus, se considera, că aceste gropi sunt dispuse de-o parte și de alta a drumului antic, care traversează TV și ajunge pe Acropola lui C1[4].

Terasa V era considerată de către profesorul Berciu, ca fiind un spațiu aparte, dedicat unor depuneri cu caracter ritual și de trecere spre zona Sacră, fără alte urme de locuire,

Rolul cercetării noastre a fost să încercăm clarificarea unor aspecte importante susținute de profesorul Dumitru Berciu: stratigrafia terasei; poziționarea secțiunilor trasate anterior; rolul și funcționalitatea gropilor; existența drumului dacic amenajat; existența altor tipuri de amenajări, inclusiv locuințe;

Pornind de la aceste aspecte, dar și de la refacerea Planului General al săpăturilor de pe această terasă, am decis trasarea unei secțiuni de 20m lungime x 2m lățime, orientată de la Nord la Sud. Practic aceasta traversa aproape în întregime platoul terasei V, pe zona mediană. Intenția a fost și de a intersecta secțiunile lui Dumitru Berciu, S XVI și S XVIII, ceea ce s-a și întâmplat. Totodată, la 10 m de profilul de Sud al SI/2022 a fost lăsat un martor de 0,50 m, cu scopul de a secționa presupusul drum antic, care era plasat de către D. Berciu în acest sector.

Încă din stratul vegetal am remarcat prezența unor fragmente ceramice de mici dimensiuni, dar și a unor resturi cinerare împrăștiate pe o suprafață întinsă, lucru care se datorează pe de-o parte alunecărilor de teren, iar pe de altă parte rădăcinii copacilor, care au distrus diversele amenajări – situația fiind similară și pe

terasa VIII. Odată cu înlăturarea acestui strat vegetal, de 5 -12 cm, am pătruns direct în nivelul antic.

Au fost puse în evidență complexe arheologice de formă ovală sau rotundă având un conținut compact de fragmente ceramice, pietre de rău și bucăți de tuf. Acestea s-au dovedit a fi structuri de tip moviliță, care erau situate deasupra unor gropi săpate în stâncă. Conținutul acestora este similar cu cel al gropilor, aparține aceluiași orizont de depunere, în anumite situații acesta era distrus, datorită alunecărilor de teren sau copacilor crescuți. Remarcăm practic că gropile aveau deasupra o structură sub forma unei movilițe.

Au fost identificate șapte gropi, patru dintre acestea păstrând această structură de tip moviliță. Structurile și gropile au fost secționate, realizându-se pofilele de săpătură specifice.

M1 s-a conturat imediat sub stratul vegetal sub forma unei structuri de formă circulară formată din fragmente ceramice, fragmente de oase, bucățele de chirpic și pietre de râu. Structura este prinsă în profilul de Est, ceea ce ne-a permis secționarea directă a acesteia. În mod real structura de formă circulară s-a dovedit a fi o groapă săpată în stâncă. Groapa are formă poligonală, cu un diametru de 96cm (N-S), ajungând până la 100 cm adâncime față de nivelul actual (fig.2). Există un singur nivel de depunere, compact, format din fragmente ceramice, resturi cinerare, cărbune, bucăți de tuf, pietre de rău. Groapa săpată în stâncă are deasupra o structură de tip moviliță. Spre deosebire de situația de pe Terasa VIII, aici avem de-a face inclusiv cu prezența unor oase de animale, depuse fie în interiorul gropii, fie în partea superioară – în capacul de tip moviliță. Totodată, se remarcă că oasele de animale nu au fost trecute prin foc, așa cum este cazul fragmentelor cinerare din interiorul gropii, care probabil sunt de natură umană.

M2 este tot o groapă săpată în stâncă, în acest caz nu am putut remarca existența unei movile deasupra. Groapa se conturează la -45 cm față de actualul nivel de călcare. Noua structură a fost și ea surprinsă în profilul de Vest, dar a fost secționată și de la Nord la Sud, pentru a se obține, un profil dublu (fig.3). Groapa are la nivelul superior un strat compact de fragmente ceramice, bucăți de tuf, pietre, cărbune, oase incinerate. Dimensiunile gropii: 135 cm diametru pe latura de vest, cu o adâncime maximă față de nivelul stâncii de 125 cm. Inventarul este format dintr-o fusaiolă, un vas borcan întreg, depus la marginea gropii, orientat cu gura spre vest (în interiorul vasului bucățele de cărbune, cenușă, pământ). Stratigrafia arată că avem de-a face cu un singur nivel de umplere.

M3 este o structură de suprafață de tip moviliță, care se continuă sub forma unei gropi săpate în stâncă. Are un diametru la gură de 0.90 m, săpată sub formă de clopot, diametru în zona centrală de 100cm, ajungând până la o adâncime de 0,77 cm. Inventarul este unul excepțional: o spadă de tip sarmatic[5], un bol costat (fig. 7) din sticlă aparținând grupei C[6], respectiv Isings f17, numeroase fragmente ceramice, resturi cinerare, oase de animale, cenușă, cărbune, bucăți de vatră (fig. 4). Spada era depusă alături de resturile cinerare[7] și de bolul așezat cu gura în jos, oasele de animale au fost așezate într-o parte a gropii. Din punct de vedere cronologic, atât spada, cât și bolul de sticlă corespund jumătății secolului I p. Chr.

M4 este o groapă săpată în stâncă, s-a conturat la -37cm, față de nivelul actual, este traversată în zona centrală de profilul de Vest al SI/2022, are un diametru de 80cm (este aproape circulară 80x85cm), adâncimea maximă fiind de 65cm. Din inventarul gropii amintim: ceramică fragmentară, oase incinerate într-o cantitate mică, cenușă, cărbune, o cheie romană din bronz.

M5 este o structură de tip moviliță, care se continuă cu o groapă săpată în stâncă. Are un dimetru la gură de 120 cm, formă de vas borcan, cu un diametru maxim de 132cm. Adâncimea maximă fiind de 165 cm. Inventarul constă în fragmente ceramice, bucăți de tuf, pietre de rău, cenușă, oase incinerate, oase de animale neincinerate, cărbune. Un singur nivel de umplutură al gropii (fig. 5a și fig. 5b).

M6 s-a conturat sub forma unei depuneri de fragmente ceramice, pietre de rău, asemănătoare unei ciste și s-a dovedit a fi o groapă săpată în stâncă. Diametrul gropii este de 100/118cm, adâncimea maximă 118 cm. Din inventarul lui M6 se remarcă fragmente de tuf, oase prinse în pământul din interiorul unei căți, care era așezată cu gura în jos, lângă se afla o fusaiolă. Structura este traversată de martorul intermediar al SI (fig. 6).

M7 este o groapă de mari dimensiuni, care nu a putut fi cercetată în întregime în această campanie. Din perspectiva inventarului, aceasta a prelevat ceramică fragmentară, bucăți de tuf, piatră, cărbune, cenușă.

Cercetările începute pe Terasa V ne confirmă existența aceluiași tip de monument arheologic descoperit și pe Terasa VIII. Nu există două sau trei niveluri așa cum susținea Dumitru Berciu, ci un singur nivel cronologic aparținând în principal secolului I p. Chr., gropile aparțin acestui interval de timp. Din păcate nu s-a confirmat existența vreunui drum dacic amenajat, cel puțin nu în acest sector al terasei a V-a.

Putem afirma cu certitudine că gropile săpate în stâncă și amenajările de tip moviliță sunt similare cu descoperirile de pe terasa VIII și că avem de-a face cu depuneri funerare. Singura diferență marcantă de până acum este legată de prezența în gropi a oaselor de animale. Acestea nu au fost incinerate, ci depuse alături ca ofrande, fiind dispuse distinct față de resturile de pe rugul funerar. Există în mod clar o depunere compactă a resturilor cremației, inclusiv a unui inventar trecut prin foc. Inventarul depus ulterior (în timpul umplerii gropilor și amenajării monumentului) nu prezintă urme de ardere. Acest aspect a fost remarcat și în cazul descoperirilor de pe Terasa VIII.

În această campanie am definitivat și cercetarea din SVIb, de pe Terasa V, acolo unde rămăsese de epuizat M36, un mormânt săpat în stâncă.

Cercetările de pe această terasă vor fi continuate în campania anului 2023, când vom relua și cercetarea de pe Terasa V. Pornind de la analizele publicate de curând despre descoperirile campaniilor 2016-2021 de la Buridava, puteam afirma cu certitudine că avem de-a face cu o necropolă, prima de acest fel aparţinând cronologic perioadei clasice în spațialitatea dacică. Resturile cinerare din această campanie au fost prelevate și predate spre analiză colegilor de la INML.

Bibliografie

- C. Gooss, Studien zur Geographie und Geschichte des trajanischen Daciens, Sibiu, 1874, p. 16, 34-35.
Oct. Floca, Materiale 1, 1953, p. 755-761;
C. Daicoviciu, AISC 1, partea II, 1928-1932, p. 59.
N. Gostar, în Contribuţii la Cunoaşterea Regiunii Hunedoara, 1956, p. 52-99;
IDR, III/3, 1984, p. 211-253.
Adriana Pescaru, Eugen Pescaru, Angelica Bălos, Geoagiu, com. Geoagiu, jud. Hunedoara [Germisara] în CCA, campania 2000, p. 88.
- I. Glodariu, Addenda aux "Points de repere pour la chronologie des citadelles et des établissements daciques des Monts d'Orăştie", Acta Musei Napocensis 32/1, 1995, p. 103-118.
I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu-Pescaru, Florin Stănescu, Sarmizegetusa Regia – Capitala Daciei Preromane, Deva, 1996.
I. Glodariu, Sarmizegetusa Regia – capitale du royaume dace, Transylvanian Review 10, 2, Cluj Napoca, 2001, p. 3-15;
Eugen Iaroslavschi, Ovidiu Bozu, Descoperiri dacice la Grădiştea Muncelului – Râpa cu Galbeni, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 127-142.
Gelu Florea, Noi fragmente ceramice cu semne grafice de la Sarmizegetusa Regia, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 179-188.
Gabriela Gheorghiu, Primele ponduri descoperite la Sarmizegetusa Regia, în vol. Studii de Istorie Antică, Cluj Napoca - Deva, 2001, p. 189-198.

Note

- La campania anului 2022 au mai participat făcând parte din colectiv: Aurora Peţan (Universitatea de Vest Timișoara); Ion Gavrilă (Institutul de Cercetări Socio-Umane Constantin Nicolescu-Plopșor Craiova al Academiei Române). La cercetări au mai participat studenți și voluntari: Bianca Neacșu, Bogdan Velcescu, Vlad Bulea, Ionut Cristescu, Tudor Desrobitu, Andrei Frăsineanu, Adrian Mihail, Mădălin Pința, Vasile Tănase, Raluca Drăghici, Radu Zlătaru, Marian Cioboată, Silviu Ghinea,Valentin Mocanu, Cosmin Bloju, Octavian Bărbulescu. Finanțarea a fost asigurată de către Universitatea din Pitești și Asociația pentru

Apărarea Drepturilor Tinerilor Vâlcea.
- Constantin Bărbulescu, George Cristian Curcă, Roșu Mariana, Ioana Porosnicu, Bogdan I. Bita, Ion Tiseanu, Ovidiu Udrescu, An anthropological-multidisciplinary analysis of the cinerary remains discovered at Ocnița – Buridava Pars est in toto et totum est in parte, Journal of Ancient History and Archaeology, vol. X. nr. 4, 2022, ISSN: 2360-266X, https://jaha.org.ro/index.php/JAHA/index în curs de apariție; Ovidiu Vasile Udrescu, Adriana Gabriela Plaiasu, Constantin Augustus Barbulescu, Marian Catalin Ducu, Sorin Georgian Moga, Denis Aurelian Negrea, Analysis of archaeological sword materials from Buridava site, in Journal of Science and Arts, Volume 22, Issue 2, pp.483-496, 2022. https://doi.org/10.46939/J.Sci.Arts-22.2-b01; Constantin A. Bărbulescu, Gropi și câmpuri de gropi în perioada clasică a civilizației dacice – Practica nemuririi la geto-daci. O perspectivă arheologică și etnografică (I), în Miscelanea Historica et Archaeologica in memoriam Dumitru Berciu, Editura Istros, Brăila, 2020, p. 167-188.
- D. Berciu, M. Iosifaru, M Diaconescu, Descoperiri și însemnări de la Buridava dacică, XI, Thraco-Dacica, XIV, 1-2, 1993, p. 149-156 ; Idem, Descoperiri și însemnări de la Buridava dacică, X, Thraco-Dacica, XIV, 1-2, 1992, p. 113-119; D. Berciu, Buridava dacică, București, 1981.
- D. Berciu, M. Iosifaru, M Diaconescu, Descoperiri și însemnări (...), p. 151 "Gropile se grupează în general câte trei (pl. II), fiind deopotrivă risipite şi pe restul terenului terasei. Trebuie totuși menționat că aceste gropi, ale nivelului II, se află de o parte şi de alta a drumului antic, ele având o anumită funcţiune, legată desigur, de viaţa economică şi comercială a comunității locale (...)".
- Ibidem, p. 149.
- Vitalie Bârcă, Călăreţii stepelor. Sarmaţii în spaţiul nord-pontic / Horsemen of the steppes. The sarmatians in the pontic region, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009; Eszter Istvánovits – Valéria Kulcsár, Sarmatian swords with ring-shaped pommels in the Carpathian Basin. In: The Enemies of Roma. Proceedings of the 15th International Roman Military Equipment Conference, Budapest 2005. Ed. László Kocsis. JRMES 16. 2008. 95–105.
- Eisen, G. A. Glass: Its Origin, History, Chronology, Technic and Classification to the Sixteenth Century, v. 1. New York: W. E. Rudge, 1927; O analogie perfectă regăsim la University of Colorado Museum, acest tip de bol se încadrează chronologic secolelor I a. Chr. – I p. Chr., corespunzând atât ca dimensiuni, cât și ca formă și colorit cu cel din menționat aici https://www.colorado.edu/classics/2018/05/15/20081823-eastern-mediterranean-ribbed-cup-or-bowl
- Modele asemănătoare regăsim în muzeul din Napoli, respectiv la Museo Archeologico al Teatro romano di Verona http://www2.regione.veneto.it/cultura/itinerari/vetri-antichi/vr_teatro_romano.html

---

Informații suplimentare online

[Raportul 6914 din cronica.cimec.ro]
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro]
